

HØRING NOU 2013:4 KULTURUTREDNINGEN 2014

Aust-Agder musikkråd vil aller først berømme Engerutvalget for en grundig kulturutredning som bør bli et viktig grunnlag for framtidens kulturpolitikk.

Utvalget har klart å tydeliggjøre de store utfordringene som gjenstår å løse i forhold til den kulturelle grunnmuren, og har dessuten pekt på konkrete forhold som er overmodne for innsats. Vi er også glade for at utvalget har trukket fram begrepet "ytringskultur" som både avgrenser og tydeliggjør kulturens posisjon.

Vi ønsker å fokusere på et noen utvalgte områder som i særlig grad berører musikklivet og som utredningen også trekker fram:

Gjenreise den kulturelle grunnmuren

Aust-Agder musikkråd er glad for at kulturutredningen setter et så sterkt fokus på behovet for et lokalt kulturløft. Vi er enige med utvalget i at en av de store utfordringene for den nasjonale kulturpolitikken er å bygge og sikre den kulturelle grunnmuren. Det lokale musikklivet er en stor del av denne grunnmuren, og har sett lite til de økte bevilgningene over statsbudsjettet de siste årene. Lokaldemokratiet står sterkt i de frivillige musikklag og musikkforeninger, og musikklivet lokalt er virkelig mangfoldig. Vi mener en nasjonal kulturpolitikk bør rette sterkere søkelys på nettopp de lokale lagene og rammebetingelsene for disse. Det er behov for en samlet innsats fra stat, fylkeskommune og kommune for å legge forholdene bedre til rette for å utøve og oppleve musikk lokalt over hele landet.

Vi vil berømme utvalget for en grundig og prinsipiell gjennomgang og vurdering av «Kulturpolitikkenes berettigelse». Vi anser dette viktig ikke minst for en helhetlig nasjonal kulturpolitikk som omfatter både staten, fylkeskommunene og kommunene.

Ytringskulturen trenger egnede lokaler til sin aktivitet

Mangelen på egnede øvings-/framførings og produksjonslokaler er den aller største utfordringen for det lokale kulturliv over hele landet.

Utredningen berører kulturbyggsituasjonen, men fokuserer etter vår mening for mye på kulturhusene i forhold til det store antall musikk- og kulturlokaler som det lokale musikklivet trenger. Kommunens storstue, «kulturhuset», er en viktig arena – men alle de øvrige øvings- og konsertarenaene er mye viktigere.

Dårlig luftkvalitet, vanskelige lysforhold, uønsket støy og dårlig/feil akustikk - slike forhold møter mange av de over 500 000 kulturentusiastene og kulturskoleelevene som ukentlig samles for å spille, synge i kor, danse eller drive teater på skoler, gymsaler og grendehus landet over. De fleste tror at det er greit når skolekorpsset/orkesteret får øve i gymsalen, koret i et vanlig klasserom og rockeband i et kjellerlokale, - mens de fleste vet at et håndballag ikke kan spille utendørs på en grusbane, en turner ikke kan turne på betong og at skøyteløperne faktisk må ha is å gå på.

Faktum er at tilsvarende krav til lokaler også gjelder for yringskulturen! Musikklivet krever altså ikke noe ekstraordinært, – bare at deres aktiviteter skal likestilles mht utforming, egnethet og utbredelse av lokaler.

Dagens samfunnshus, skolelokaler og idrettshaller er som regel ikke egnet/tilpasset musikkutøvelse, og mange øver i lokaler som er direkte helseskadelige både i forhold til hørsel og klima.

Vi ber om at musikklivet får tilgang til egnede lokaler, og at tilskuddsordningen for kulturbygg endres, slik at Kulturbygg må få samme modell for finansiering som idrettsarenaer. Det er også stort behov for en nasjonal kartlegging av kulturlokaler, på linje med den som finnes for idrettsarenaer. Erfaringer som er gjort de siste årene, ikke minst med de akustiske målingene i musikklokaler som Norsk musikkråd har gjort, er at det er svært få egnede lokaler som tilbys det lokale musikklivet. Samtidig vil det i mange tilfeller være forholdsvis små investeringer som trengs for at lokalene skal bli brukbare. Dette er ny kunnskap som bør formidles til kommunene – samtidig som det trengs økonomiske tilskudd for å hjelpe kommunene med disse investeringene, slik idretten har det.

Skolebygg er verdifulle kulturbygg. Vi savner en gjennomgang av skolebyggenes funksjon som kulturarenaer – for det lokale korpset, bandet, koret, trekkspillklubben osv er det i første rekke skolebyggene vi bruker. Det virker derfor ufullstendig når skolebyggene ikke tas med i vurderingene om kulturlokaler.

Bonusen ved å tilby egnede lokaler til yringskulturen er økt aktivitet, økt rekruttering, høyere musikalsk kvalitet og større spilleglede!

Et lokalt kompetanseløft – voksenopplæring i studieforbund

For å kunne bidra fullt ut til et godt lokalt kulturliv trenger de lokale musikklag og -foreninger et lokalt kompetanseløft. Voksenopplæringssystemet, med grunnlag i Lov om Voksenopplæring fra 2010, er et velfungerende system med fokus på en kombinasjon av demokrati, samfunnsutvikling, fokus på den enkeltes utvikling, på deltakelse i kulturlivet og ikke minst økt kvalitet gjennom god opplæring. Vi vet at over 70 % av voksenopplæring i studieforbund (som omfatter 1,4 millioner studietimer og opp mot 500.000 deltakere) skjer innen emnene Kultur, demokrati og Livssyn (KDL). Voksenopplæring i studieforbund skjer i ca 80 % i regi av lokale lag og foreninger, nettopp grupper som kulturutredningen peker på trenger et løft. Et målrettet tiltak vil derfor være å øke tilskuddene til voksenopplæring betydelig – dette vil komme direkte de lokale frivillige organisasjonene til gode. Utredningen foreslår også å vurdere å flytte administrasjonen av voksenopplæring i studieforbund til Kulturdepartementet, et forslag vi fullt ut støtter. Det vil da bli lettere å se tilskuddsordningene overfor frivillig sektor bedre i sammenheng, og ikke minst tydeliggjøre at voksenopplæringssystemet nettopp er etablert for å øke kvaliteten i organisasjonenes opplæring, både overfor egne medlemmer og overfor lokalsamfunnet.

De frivillige organisasjonene må få mer forutsigbar finansiering

De frivillige organisasjonene som skal være kulturlivets serviceorgan har det siste tiåret fått stadig dårligere økonomiske vilkår. Mye av årsaken er at offentlige midler i økende grad legger opp til prosjekter og tidsbegrensede tilskudd. Organisasjonene bruker stadig mer tid på å søke og rapportere for prosjekter som egentlig for lengst burde vært omgjort til permanente eller i det minste flerårige aktivitetstilskudd. Dette forholdet peker også Kulturutredningen på.

Det er sløsing av de frivillige organisasjonenes små ressurser å måtte basere så mye av driften på prosjekter. Det gir dårlig stabilitet, mye usikkerhet og unødig byråkrati.

Tilbud om service/tjenester til oppgaver som krever økonomisk/administrativ kompetanse blir

stadig viktigere for lokalt kulturliv. Krav til regnskap, rapportering, skattespørsmål, dirigentkontrakter og andre administrative oppgaver i det frivillige kulturliv gjør at mange tillitsvalgte kvier seg for å påta seg verv. Skal man fortsatt få frivillige til å påta seg verv med å drifte for eksempel et skolekorps, må de ha et serviceapparat gjennom sitt særforbund og/eller fellesorgan regionalt, som kan bistå dem med de mest krevende oppgavene.

Skal de frivillige organisasjonene være i stand til å levere disse tjenestene og samtidig være kulturlivets fellesorgan, må man få større forutsigbarhet og langsiktighet i forhold til offentlige tilskudd.

Vinnere eller tapere?

Kulturutredningen sier at frivillige organisasjoner er en av budsjettvinnerne de siste 10 årene. Imidlertid er denne økningen så å si ene og alene momskompensasjonen, og denne tilfaller i liten grad ytringskulturens lokale organisasjoner. Dersom vi ser bort fra denne er det heller en nedgang i tilskuddene til lokal frivillighet. Vi savner en oversikt over hvor mye av momskompensasjonen som går til ytringskulturens lokale lag, og føler oss sikre på at er som dette beløpet legges til grunn vil lokal frivillighet framstå som budsjett-tapere, og ikke som budsjettvinnere.

Kulturnæring i Distrikts-Norge – økt kvalitet

Dagens samfunn fordrer økt kvalitet, også innen kulturlivet. Unge utøvere blir ikke med i et skolekorps med mindre de opplever en musikalsk utvikling og gode forbilder. Publikum stiller også økte krav til kvalitet. Skal vi lykkes i dette må vi legge til rette for at profesjonelle musikere, pedagoger og komponister kan bosette seg i distriktene og kunne leve av sin profesjon. God tilgang på fagfolk innen musikk, drama, kunst, litteratur etc. er et aktivum for et hvert lokalsamfunn og gir merverdi i form av viktig kompetanse, nye næringer etc.

Kulturskolene og talentutviklingsprogrammene er viktige arbeidsplasser for profesjonelle pedagoger og utøvere, men skal vi få utøvende musikere og komponister til å bosette seg i distriktene må det finnes muligheter for arbeidsstipender, utøvende oppdrag for skolekonserter, DKS etc. og etableringsstøtte for nye aktører i musikkbransjen.

En dirigentlønsordning som anbefales i utredningen, vil også kunne gi muligheter for profesjonelle ensembleledere.

Etter man la ned Rikskonsertenes offentlige konserter har det også oppstått et vakuum mht tilbud om konsertproduksjoner av høy kvalitet. Dette får store konsekvenser for tilbudet i distrikts-Norge. Man må sette regionale og lokale produksjonsmiljøer i stand til å skape denne type kvalitetsproduksjoner slik at ikke slike tilbud bare blir forbeholdt de store byene!

Det bør etableres en dirigentlønsordning samt flere arbeidsstipender og støtteordninger for profesjonelle musikere, komponister og musikkbransjeaktører.

Store forventninger

Aust-Agder musikkråd slutter seg som sagt i stor grad til vurderingene og konklusjonene i NOU 2013:4 Kulturutredning 2014. Vi venter spent på hvordan dette følges opp i konkret politikk. Utredningen peker på en rekke større og mindre tiltak som trekker i positiv retning, og som samlet vil gi kulturen i Norge, og ikke minst den lokale kulturen, et løft. Ikke alt koster mye penger – en samordnet nasjonal kulturpolitikk, bedre sammenhenger mellom de administrative nivåene og ikke minst et omforent (politisk) begrunnelse for det offentliges involvering i og tilskudd til kultur er eksempler på dette. Samtidig er det klart at en videre økonomisk satsing på kultur vil måtte ta inn over seg kulturutredningens konklusjoner – med økt vekt på å bygge den kulturelle grunnmuren, med økt fokus på de mange kulturlokaler som trengs i det lokale kulturlivet, med økt behov for forskningsbasert kunnskap om kultur og kulturpolitikk, kort sagt et større lokalt fokus.

Kulturløftet 1 og 2 har betydd mye positiv utvikling i de øverste etasjene i det norske kulturhus. Nå må grunnmuren få prioritet slik at investeringene som er gjort gir ønsket avkastning!

Vi håper at alle de tre forvaltningsnivåene følger opp anbefalingene i Kulturutredningen slik at vi får et reelt løft for den kulturelle grunnmuren. Vi kan på vegne av musikklivet love at et slikt løft vil merkes i økt aktivitet, kvalitet og deltakelse!

Med vennlig hilsen
AUST-AGDER MUSIKKRÅD

Per Kristiansen /s
Styreleder

Inger Haugan Aasland
daglig leder